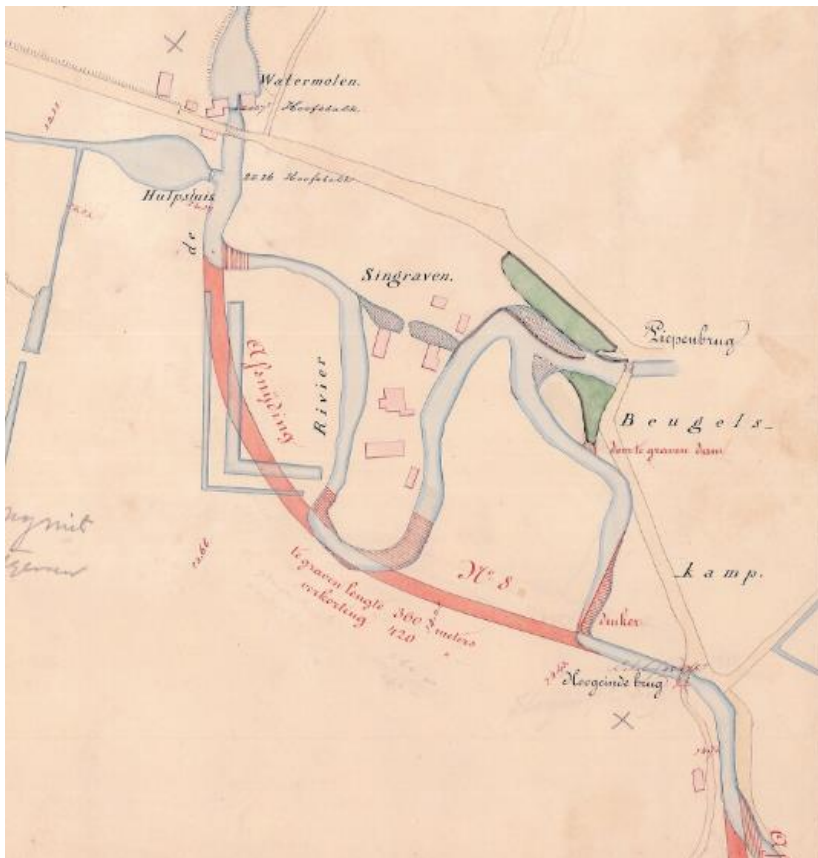

Beugelskamp

Albert van der Kaap

Voor zover we weten, telde Twente ooit 45 riddermatige havezaten, dat wil zeggen erven/boerderijen waarvan de eigenaar het recht had om lid te worden van de ridderschap. Van de 45 zijn er zestien behouden gebleven, waarvan er nog negen bewoond worden. Zeven hebben een andere bestemming gekregen. De resterende 29 havezaten zijn verdwenen. Een van die verdwenen havezaten is Beugelskamp onder Denekamp. In dit artikel wordt de bewoningsgeschiedenis van deze havezate beschreven.

De eerste vermelding van een eenvoudige boerenhoeve op deze plaats dateert van 1380. Als riddermatige¹ havezate was het samengesteld uit twee oorspronkelijk leenroerige erven, Boelijescamp ofte Boelgescamp én het Broekhuis. Op 20 oktober 1457 beleende bisschop David van Bourgondië² van Utrecht een zekere Aleijd van Heijden, onder hulderschap (voogdij) van haar echtgenoot Egbert van Heijden³ met genoemde erven in het kerspel Degeninchem (Denekamp).

Mogelijk is Aleijd hertrouwd met een Van Beuningen, want op 14 augustus 1481 wordt haar zoon Gijsbert met de Beugelskamp beleend en op 13 april 1488 zijn zus Agnes van Beuningen, gehuwd

¹ Dit wil zeggen dat de eigenaar van de havezate was opgenomen in de Ridderschap van Overijssel.

² Hij was een bastaardzoon van Filips de Goede en Colette Casteleyn.

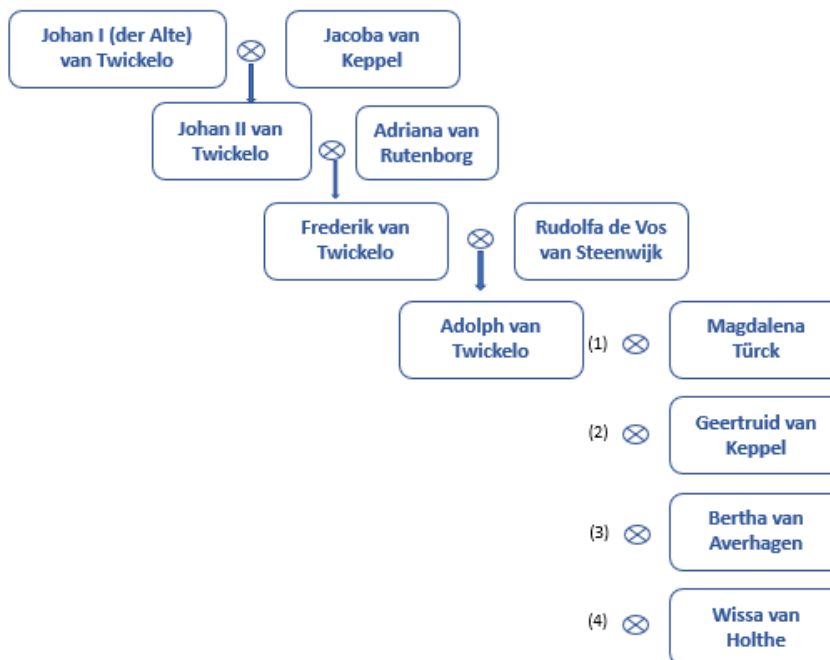
³ Deze Egbert van Heijden was, net als zijn voorouders voor hem, beleend met het Huis Heijkinckhoff of Hoykinckhof in Oldenzaal. <https://hethistorischportaal.nl/wp-content/uploads/De-Twentse-edelen-A4.pdf>

met Willem van Poelwijk, die het goed nog op dezelfde dag overdraagt aan Herman van Beuningen, vermoedelijk hun broer.

De volgende bewoner was Margriet van Zwieten/Zweten die de havezate (Beugelskamp en Broekhuis) op 22 februari 1491 in leen kreeg, onder hulderschap van haar man Johan Olger.⁴

Van Twickel

Op 24 december 1519 werd Frederik van Twickel, drost van Rheda en heer van Hengelo, met het goed beleend. Hij verpachtte het in 1544 aan Albert Steenhouwer tegen 75 goudgulden van 28 stuivers het stuk jaarlijks. Hij trouwde met Rudolpha (Roelofje) de Vos van Steenwijk.

Na zijn dood kwam het goed aan Adolph van Twickel, zijn zoon. Röring meldt over hem dat hij driemaal trouwde en zegt er dan bij *'en of dit nog niet genoeg ware'*, trouwde hij op zijn oude dag nog een vierde keer en wel met Wissa (ook Sophia) ten Holte. Kohl noemt haar een *'anscheinend recht lebenslustige Dame'*. Adolph bracht in het huwelijk twee riddermatige havezates in Hengelo en de Beugelskamp in.

De inbreng van Wissa ten Holthe was de helft van 140 goudgulden aan jaarlijkse rente uit goederen op de Bilt in Friesland, tienden van het landgoed Middelwijk in Wesepe en na de dood van haar ouders het huis in de Lange Bisschopsstraat in Deventer. Adolph van Twickelo geeft aan zijn vrouw

⁴ Tijdrekenkundig register op het Oud Provinciaal Archief van Overijssel, Volume 5.

als *Morgengabe*⁵ het landgoed Krabbenbos, een huis in Oldenzaal en het erve Asblick in het gericht Oldenzaal. Daarenboven een Boekweitrente uit de erven Edgerdinck en Haminck en een geldrente.⁶

Volgens Wilhelm Kohl⁷ liet Adolf rond 1575 de havezate, zoals wij die kennen uit afbeeldingen, bouwen. Hij ging er ook wonen, nadat hij daarvoor in een huis in de stad Oldenzaal had gewoond.

Prins Maurits op Beugelskamp

Als het Staatse leger in 1597 Oldenzaal omsingelt, logeert prins Maurits in Twente. Volgens geschiedschrijver Bor logeerde prins Maurits op 21 oktober 1597, samen met Louise de Coligny, de weduwe van Willem van Oranje en met zijn broer prins Frederik Hendrik in het huis Borgbeuningen. Maar dat is volgens de historicus L.H.M. Olde Meierink onjuist. Prins Maurits zou nooit in het huis van de vijand hebben overnacht. Naar alle waarschijnlijk verbleef hij in het nabij gelegen Beugelskamp.⁸

Wissa, wetend dat haar man de zeventig al was gepasseerd, zorgde ervoor dat de koning van Spanje haar het vrije gebruik van haar goederen toestond en dat Adolph haar bij testament Beugelskamp naliet. Dit tegen de zin van twee dochters en een zoon uit Adolphs eerste huwelijk. Deze zoon ging als drost van Bentheim naar Rheda en werd zelf protestant, terwijl zijn familie zeer katholiek was.⁹

Frederik van Twickelo

Frederik van Twickelo volgt zijn vader op als heer van Hengelo. Hij ging in de leer bij graaf Aremberg, stadhouder van Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Lingen. In 1568 komt graaf Aremberg om in de slag bij Heiligerlee. Frederik van Twickelo zet zich in voor het katholieke geloof door in het Spaanse leger te dienen. Maar hij keert zich af van de oude religie, na het zien van de gruwelijkheden van de oorlog.

Graaf Arnold van Bentheim maakt Frederik van Twickelo in 1585 drost van Rheda, wat hij blijft tot 1625. Hij sterft in 1629.¹⁰

Wissa trouwde na Adolphs dood (voor 6 april 1592) verrassend snel¹¹ met de auditeur-generaal (openbaar aanklager) van de koning van Spanje, Ruart van Craenhals tot Hottinga, een van haar

⁵ Morgengabe is het geschenk (bruidsschat) dat de bruidegom op de ochtend na de huwelijksnacht aan zijn bruid geeft.

⁶ https://www.lwl.org/westfaelische-geschichte/portal/Internet/urkunden_datenbank/suche/regest_detail.php?dwudanpassen=J®est=69917

⁷ Dr. W. Kohl (1955). Das Archiv des Hauses Beugelskamp (1955) in *Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis*, 1955.

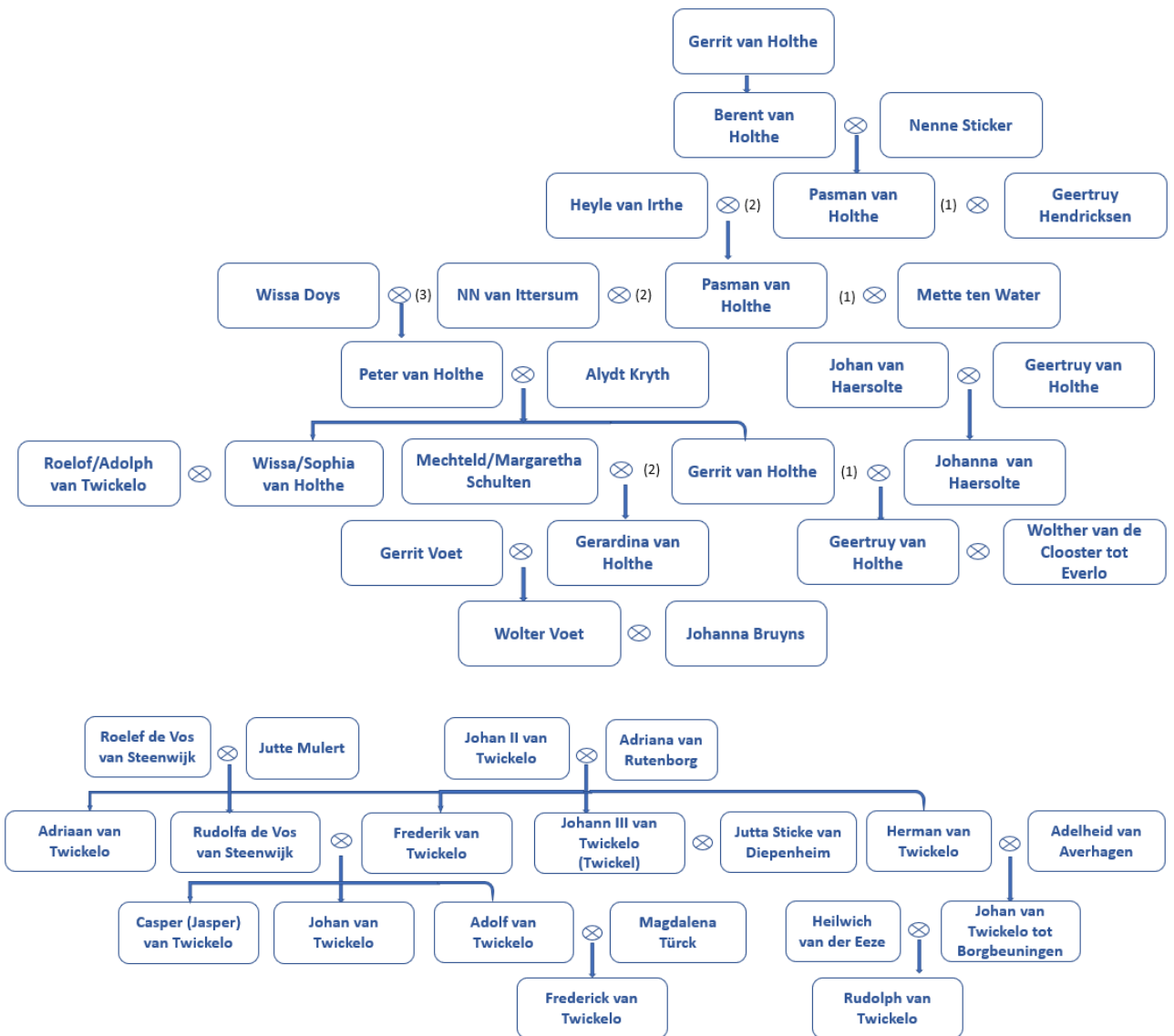
⁸ <http://www.marceltettero.nl/m.tettero/Geuzen/Twickel.htm>

⁹ Dr. W. Kohl (1955). Das Archiv des Hauses Beugelskamp (1955) in *Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis*, 1955.

¹⁰ <https://www.marceltettero.nl/m.tettero/Watergeuzen/Splinter.htm>

¹¹ Dr. W. Kohl (1955). Das Archiv des Hauses Beugelskamp (1955) in *Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis*, 1955.

vroegere vereerders.¹² Omdat uit dit laatste huwelijk geen kinderen werden geboren kwam Beugelskamp na haar dood aan haar nicht Gerhardina van Holthe (dochter van Gerrit ten Holthe, schulte van Dalfsen en burgemeester van Deventer, en Margarete Schulten) die er op 19 februari 1608 mee werd beleend. Gerhardina was op 6 oktober 1603 getrouwd met Gerrit Voet, zoon van Gerrit Voet en Anna Stuerman.¹³

¹² Zie voor meer informatie over hem: Geradts, J.G. (2019). 'Altijd vernedert, nochtans De Hooghe'. Biografie van Cornelis de Hooghe (1541-1583). Proefschrift te Leuven.

¹³ Abraham Ferwerda (1763). *Adelyk en aanzienlyk wapen-boek van de zeven provinciën; waar by gevoegt zyn een groot aantal genealogien van voornaame adellyke en aanzienlyke familien.*

<https://www.delpher.nl/nl/boeken1/gvview?query=%22gERHARDINA+ten+Holthe%22&coll=boeken1&identifier=KhLt6P8-F6YC&rowid=1>

Voet

De familie Voet stamde uit de omgeving van het Duitse Billerbeck en bezat tot in de vijftiende eeuw goederen in het graafschap Bentheim (het Voetshuis of Kolvenburg). Later kregen zij bezittingen in Harderwijk en Oost-Nederland. Ook waren zij eigenaar van het landgoed Werbeck in Oene (bij Epe). Zie hiervoor het artikel over Werbeck.

In 1628 verwierf Gerhard Voet het halve Hofman in Lonneker en daarmee ook het markerichterschap. Het bleef in bezit van de familie tot Lucretia en Lucas Voet het halve Hofman (en het halve Boerrichter) in 1695 verkochten aan Gerhard Adriaan Hofmeijer van Espelo (het halve Boerrichter) en Jan ten Damme (het halve Hofman).¹⁴

Ook al had Wissa haar nicht Gerhardina, dochter van haar broer Gerhard (Gerrit), tot haar erfgenaam benoemd, toch ontstond er na de dood van Adolph een ruzie over het bezit van Beugelskamp tussen Adolphs zoon, Frederik van Twickel, en Wissa. Frederik probeerde te bewijzen dat zijn moeder al tijdens het leven van Adolph een verhouding had gehad met Ruart en er een nogal losbandig leven op na hield te midden van de officieren van het Oldenzaals garnizoen. Craenhals zelf zou er nog een tweede vrouw in Groningen op na houden. Hoewel Frederik in 1592 met Beugelskamp werd beleend, wist Wissa van geen wijken. Uiteindelijk de ruzie beu, droeg Frederik in 1607¹⁵ zijn aanspraken over aan Rudolph von Twickel zu Havixbeck en toen die in 1611 stierf, in 1615 aan Johan van Twickel tot Borgbeuningen.¹⁶

Zoals gezegd was Gerrit Voet, man van Gerhardina van Holthe op 19 februari 1608 met het goed beleend en de conflicten tussen de Van Twickels en Voet gingen dan ook nog wel een tijdje door. In de jaren 1629-1630 werden er nog weer processen over Beugelskamp (en Broekhuis) gevoerd tussen Johan van Twickelo tot Borgbeuningen en Gerrit Voet tot Beugelskamp. Die liepen zelfs af en toe behoorlijk uit de hand, bijvoorbeeld tijdens een gewapend conflict tijdens een kerkdienst in Denekamp.¹⁷ Pas in 1638, toen Johan van Twickelo werd verbannen¹⁸, kwam er een eind aan het conflict en kwam Gerrit Voet definitief in het bezit van Beugelskamp.

Van Twickel en Voet

In 1932 verscheen er in Het Vaderland: staat- en letterkundig nieuwsblad een luchtig artikel onder het flauwe synoniem Pim Pernel over o.a. Herman van Twickel en Gerhard Voet: *'Deze beiden konden elkaar luchten noch zien en krieuwden om allerlei kleinigheden'*. Het conflict ging er volgens de schrijver om *'wie „de eerste in Rome" was. De man van Twickel noemde zich de primarius fundator en had kans gezien de gebruikelijke ruzie te krijgen over*

¹⁴ Twentsche Courant, 23 augustus 1924.

¹⁵ Mogelijk had dit te maken met de dood van Wissa in dat jaar. Haar man was al in 1599 overleden.

¹⁶ Dr. Wilhelm Kohl (1955). Das Archiv des Hauses Beugelskamp (1955) in *Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis, 1955*.

¹⁷ Collectie Overijssel Zwolle, Oude Orde 3163 en Dr. Wilhelm Kohl (1955). Das Archiv des Hauses Beugelskamp (1955) in *Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis, 1955*.

¹⁸ Zie het artikel over Borgbeuningen.

de mooiste en voornaamste plaats in de kerk, in de koorbank. Waarover de Heeren van Twickel en het huis Voet 'n stevig opgezetten familietwist in elkaar zetten, die tusschen 1603 en 1613 op 'n culminatiepunt kwam... Het gebeurde op paschen Anno 1613. Dat die mooie plaats in de kerk tot een geweldig incident leidde. Heer Herman van Twickel zat braaf en rustig in zijn kerkebankje, toen Gerhard Voet op 'n gegeven moment het bedehuis binnenstormde en hem daaruit wilde verjagen. Volgens de kronieken moet dit 'n angstaanjagende apparitie zijn geweest, immers er staat geschreven, dat hij kwam „mit einen degen, einen bradespitze geliker als eynes erliken mans weer". Aldus gewapend ging hij daarmee Herman van Twickel te lijf.

Een proces voor het landgerecht te Ootmarsum was het gevolg natuurlijk en de eisch was niet gering. De arme heer Voet zal wel even wit om den neus zijn geworden, toen hij dien eisch vernam, zijnde: 5000 goudgulden, en Voet moest bovendien in tegenwoordigheid van zijne naaste bloedverwanten boete doen „nudis pedibus, (op zn bloote voetjes) met z'n onderste linnen kled (in zijn hemd) en een brandend waslicht in de hand psalmodiën zingend, om vergiffenis bidden." Had hij daar geen trek in, dan was de eisch 10000 goudgulden.¹⁹

Voet en de nieuwe pastor

De boeren van Denekamp, die in het begin van de zeventiende eeuw voor de grote meerderheid katholiek waren gebleven hadden door de staatkundige woelingen reeds jarenlang een herder moeten missen. Uiteindelijk hielpen zij zich ten slotte zelf.

Op 13 februari 1613 namen vier provisoren der kerk te Denekamp en de gemene boeren van het kerspel, naar verluide met goedvinden van de goedsheren en onder voorbehoud van goedkeuring door de geestelijke en wereldlijke overheid, Andreas Bruggink uit Wettringen (bij Burgsteinfurt) in 't bisdom Munster van af Pasen 1613 voorlopig voor een half jaar als hun pastoor en zielverzorger aan. Behalve de ondertekenende vier kerkmeesters en twee boeren, die met uitzondering van Lambert Avestkamp niet konden schrijven en met hun handmerken ondertekenden, zette van de goedsheren alleen Gerhard Voet tot Beugelskamp, die wel zeker als de stuwende kracht bij deze affaire moet worden beschouwd, zijn naam onder de acte van benoeming.

Bij de onzekerheid van de staatkundigen toestand had de overgrote meerderheid der Denekampers onder leiding van Gerhard Voet als pastoor een man uitgezocht, die als Lutheran ongeveer het midden hield tussen de twee strijdende confessionele partijen, en die het zowel de gereformeerden als de katholieken naar de zin trachtte te maken. natuurlijk met het te verwachten gevolg, dat niemand met hem volkomen tevreden was. Deze man is wel de meest omstreden en minst bekende persoonlijkheid onder

¹⁹ Het Vaderland: staat- en letterkundig nieuwsblad, 24 juli 1932. <https://bit.ly/3HG9D2D>

de herders van Denekamp, en om zijn "halfheid" wil nog heden niemand iets van hem weten.²⁰

In 1640 doet Gerrit Voet zijn beklag bij Gedeputeerde Staten van Overijssel dat hij, na een aanklacht van de boermannen van de marke Denekamp dat hij had geweigerd om te betalen in de verpondinge, 'met gijselinge van sijn persoon binnen Oldenzaal vijff of zes dagen', is vervolgd en dat die boermannen hem 'eene excessive reeckeninge' hebben gestuurd van 1101 gulden. Hij voelt zich over die opgelegde verpondingen bezwaard.²¹

Voet

Wolter Voet

Na de dood van Gerrit, op 31 maart 1653, kwam Beugelskamp aan de oudste zoon, Wolter, getrouwd op 29 augustus 1638 met Johanna Bruyns/Bruins (overleden in 1687), dochter van Lucas Bruyns²² en Mechteld Stuerman. Dat was oorspronkelijk blijkbaar niet de bedoeling geweest, want op 12 april 1651 hadden Gerrit en Gerhardina hun testament uit 1648 herroepen en hun zoon Wolter tot universeel erfgenaam gemaakt. Mogelijk heeft dit ermee te maken dat drie van zijn zussen en een broer een religieuze 'loopbaan', kregen.

Wolter diende tot 1632 in het Spaanse leger.²³ Omdat hij katholiek was kon hij niet toegelaten worden tot de Landdag.

Wolter en Johanna leven, volgens Gevers, een eenvoudig leven op het huis samen met hun kinderen, een dienstmeid en een jongen. Het huishouden van zijn ouders was dubbel zo groot geweest. Hij slaagde er echter in zijn bezit uit te breiden door rijke erfenissen van de families Bruyns en Stuerman. Door de aankoop begin jaren vijftig van Alderdink/Boerrichter/Pot, Schulte in Denekamp, Mensing en Schalmann, land op de Brockhuses Esch, een deel van de 'Byfanck' 'den Seybelt', het Bracklandt bij Nijkerken en land van het Quadengoed bij Harderwijk mocht hij zich de grootste grondbezitter in het kerspel noemen. In 1683 werd zijn vermogen geschat op 50.000 gulden.

Gerard Adolph Voet

Gerard Adolph Voet, zoon van Wolter en Johanna, trouwde op 25 april 1686²⁴ met Johanna Sixta van den Camp tot den Clooster. Hij was (in 1661) als cornet in dienst van de graaf van Bentheim.

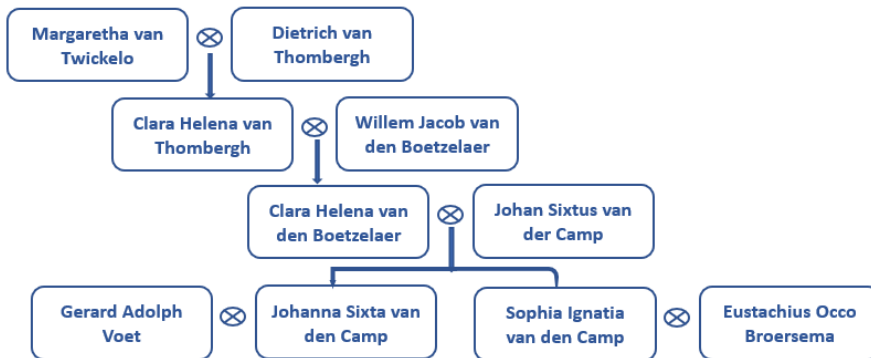
²⁰ Döhmann-Dingeldein, K. *Singraven. De kerkelijke toestanden te Denekamp gedurende de hervormingstijd 1516-1650*. <http://www.lutters.info/Treeview/2017-mei%20Geschiedenis-Kerkdocumenten-1600-1800-Prot.-Gemeente%20Denekamp.pdf>

²¹ Kuile, ter (1911)). *Geschiedkundige aantekeningen op de havezathen van Twenthe*.

²² Zoon van NN Bruins en Arnolda van Laer.

²³ https://www.lwl.org/westfaelische-geschichte/portal/Internet/urkunden_datenbank/suche/regest_detail.php?dwudanpassen=J®est=69979

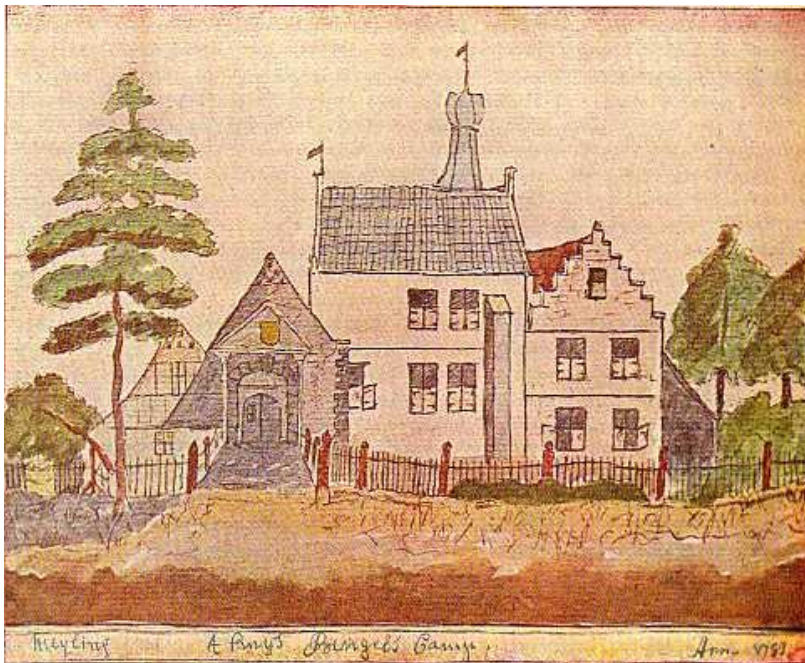
²⁴ De Nederlandsche Leeuw, 1914.

In 1687 kreeg Gerhard Adolf Voet 'het huys Beugelskamp met alle ap-en dependentiën van dien en anhorige landeryen en venen, voorts alle gronden onder den kloekenslag van Denekamp gelegen, neffens die onder den voors. kloekenslag mede uitstaende obligatiën, het halve erve Broekhuys met den tiende, holtgewas en broek'. Daarnaast ook de Schulthnhof met de tienden te Denekamp en het aangekochte land, het erve Seggerink in Noorddeuringen, de erven Alerink te Denekamp, Olerink, Schalman en Mensenman te Beuningen, Waerborg te Oene, leenplichtig aan het kapittel van Sint Marie in Utrecht, Pletter en Westervoort te Olst, leenroerig aan het huis Dorth, een aandeel in eige weerden bij de IJssel en een huis in Deventer'.

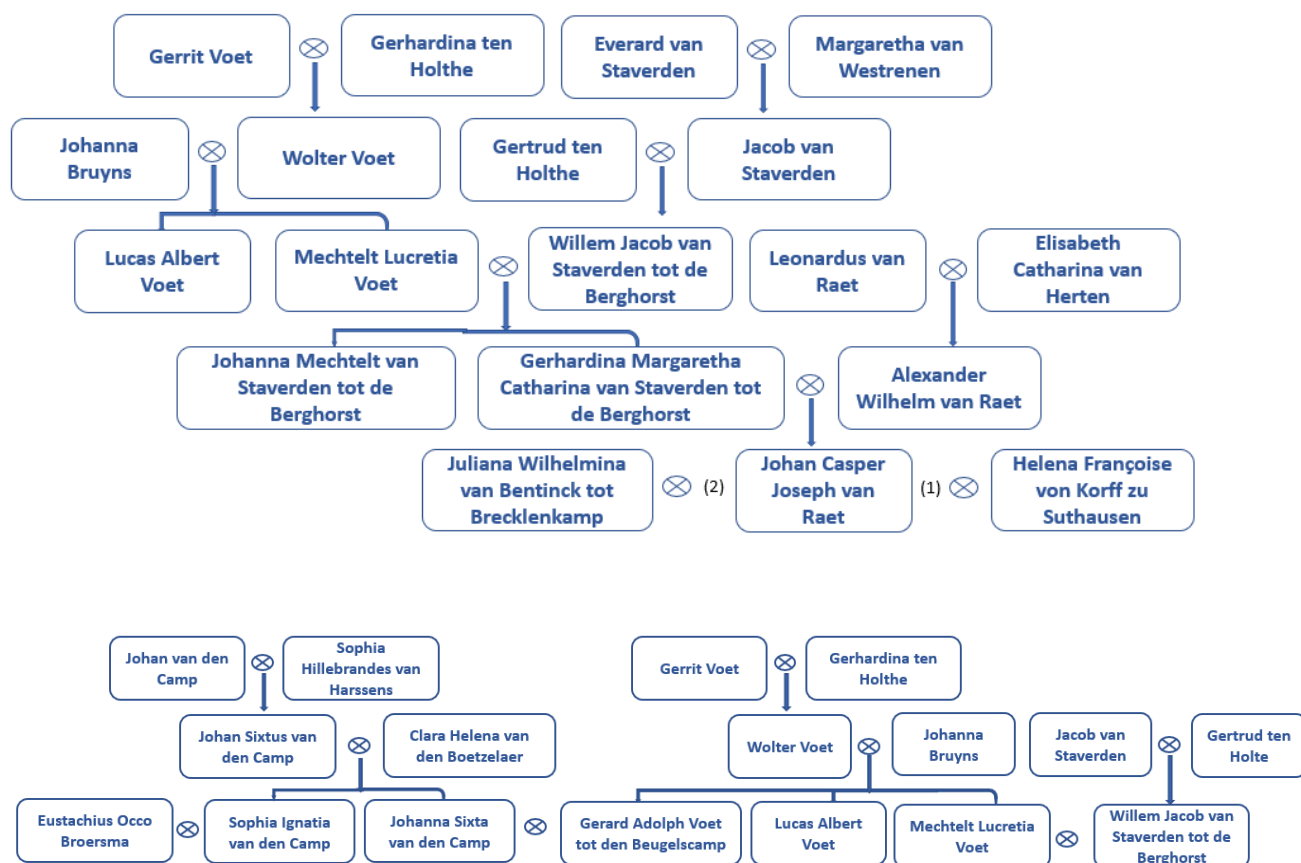
Hij overleed op 23 februari 1692 kinderloos 'nalatende sijn Ehegemaalinne als tugtenaerse (vruchtgebruikster) van sijn geheel nalatenschap'. Johanna bleef dan ook tot haar dood, in 1729, op de Beugelskamp wonen.

In die tijd moet het een prachtig huis zijn geweest, meent G.J. ter Kuile in Geschiedkundige aantekeningen op de Havezathen van Twenthe: 'riddersitz, bevestigd voor allen viantlijcken aanval, met de wapens der geslachten in de camynen en steenen uitgehouwen, een steengebou met so massive muren en so met syn hoge toren als alleen het huys Saesveld in Twente egael heeft'.

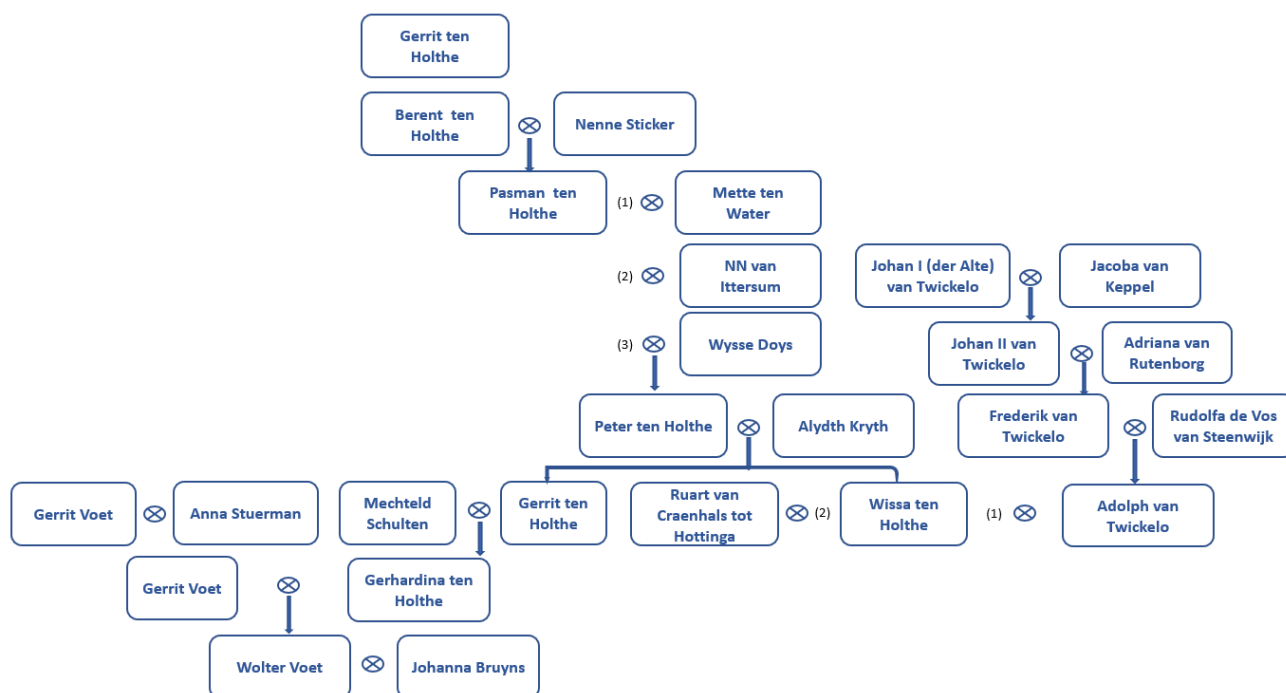

Deze tekening laat zien hoe de havezathe er in 1757 uitzag.

De geestelijke gezondheid van Johanna moet in de loop der jaren behoorlijk achteruit zijn gegaan. In latere processtukken heet het over deze jaren: „clam et violenter is aan Bögelscamp „doemaels een heerloos Huys sijnde in tugt beseeten van eene gecke vrou veel inbreuck „gedaen en via facti geturbeert.” Op 27 Maart 1704 werd op het Huis eene verklaring gepasseerd inhoudende: „naedemael het Godt den Heer belieft heeft Vrouwe Douarière De Voet tot Boegelscamp geboren van den Camp eenige ontsteltheyd in haer hersenen te laeten overkomen” stellen de naast geïnteresseerde bloedverwanten aan den Drost van Twenthe voor een Curator te benoemen over haar en hare administratie. Overeengekomen werd dat haar lijftucht volledig zou behouden, terwijl de heer Lucas Adolph Voet met desselfs zuster (Mechteld Lucretia) de Vrouwe Weduwe Van Staverden de huijshouginge op Beugelskamp aenvaerden sullen, te beginnen met Mei 1705 met verplichting de Vrouwe Douarière nae Haar Stant en Staat op den Beugelskamp met eene maeght ten Haeren dienste te onderhouden en verpleghen en verder alles te administreeren.²⁵

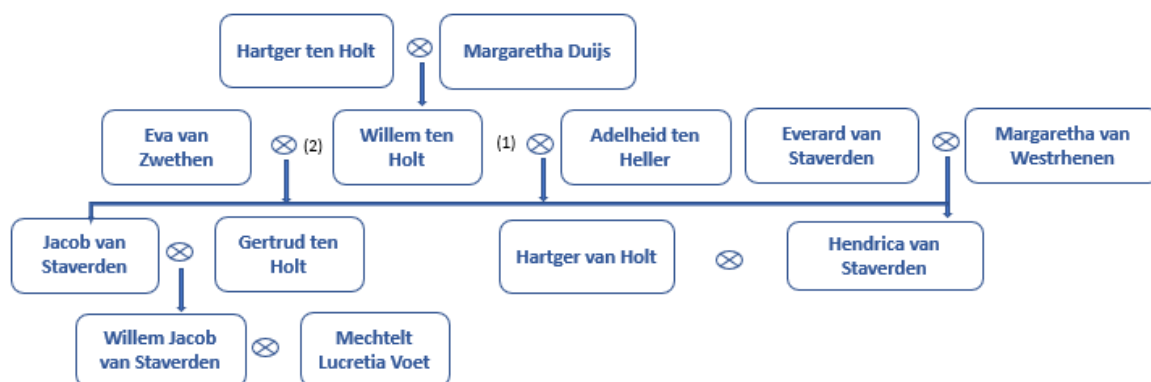

²⁵ Kuile, ter (1911)). Geschiedkundige aantekeningen op de havezathen van Twenthe.

Van Staverden

Mechtelt Lucretia Voet van Beugelskamp trouwde op 21 juli 1670 met Willem Jacob van Staverden (overleden op 30 oktober 1689), zoon van Jacob van Staverden, borgman van Doetinchem en Gertrud van Holte.²⁶ Zij kregen twee dochters, Johanna Mechtild (1674) en Gerhardina Margaretha Lucretia (1676).

Van Staverden

De naam van Staverden, zegt F.K.M van Nispen tot Pannerden, had een welhaast magische klank.²⁷ In 1298 had graaf Reinald I, met keizerlijke toestemming, zijn hof te Staverden (waar hij ook een kapel bezat) tot oppidum verheven. Later had op de leenmannen van Staverden de

²⁶ <https://www.vankeulen.nu/index.php?pagina=details&bekijkdetails=1138728989&persoon=Willem-ten-Holt>

²⁷ F.K.M. van Nispen tot Pannerden (redactie) (1986). Het geslacht van Nispen.

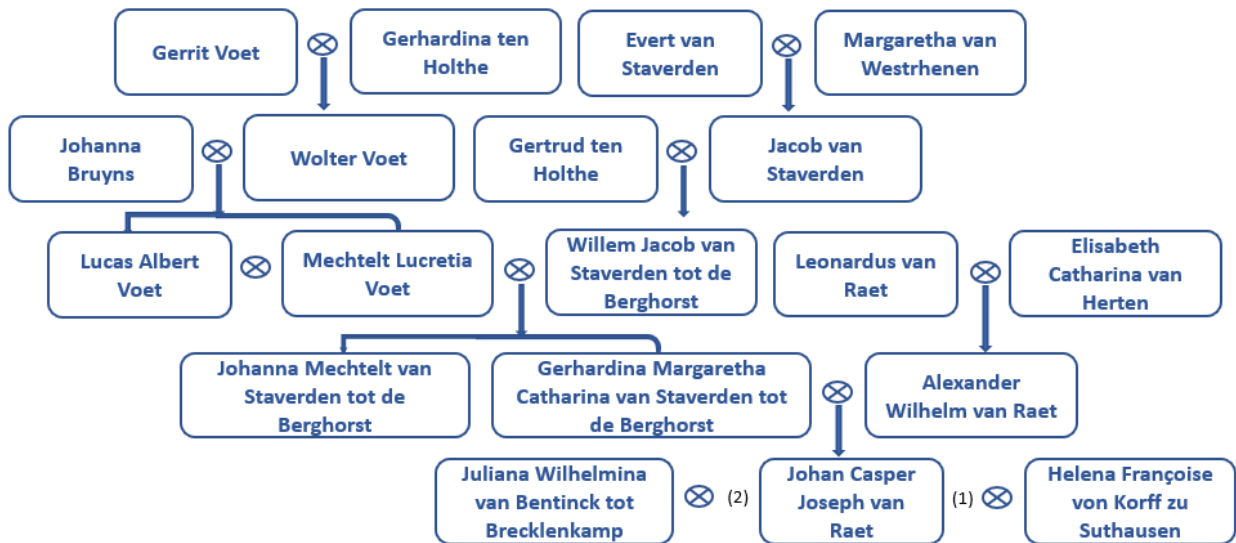
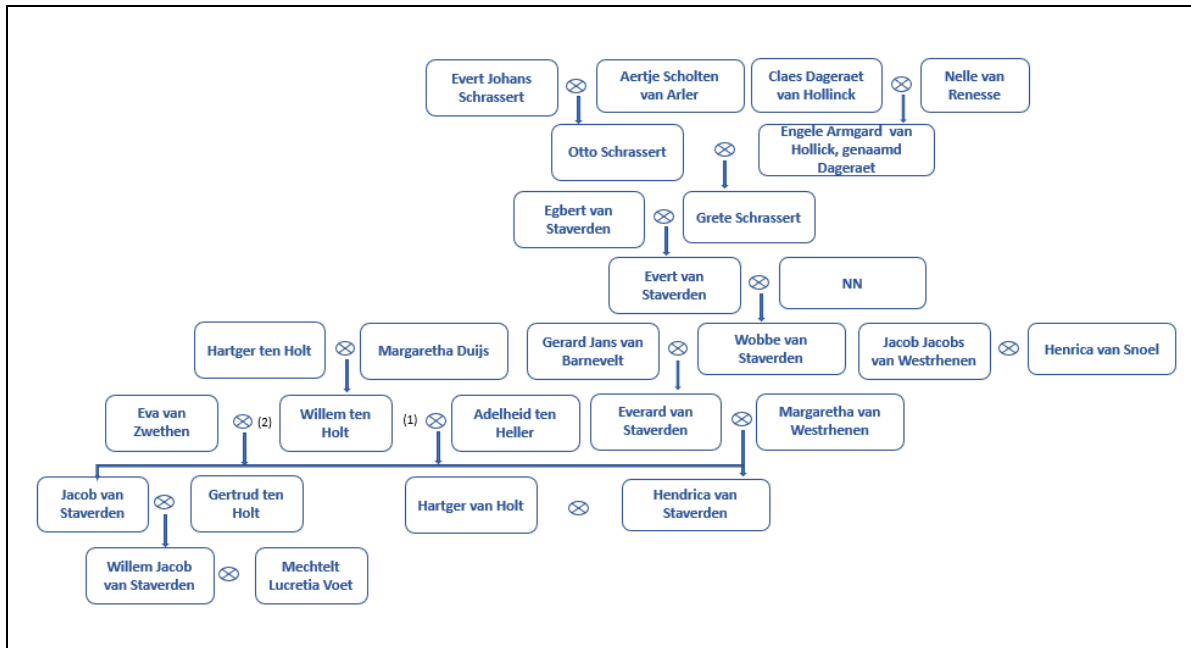
verplichting gedrukt een aantal witte pauwen te houden voor de staartvederen, waarmede het helmteken van de hertog van Gelre placht gestoffeerd te worden. (Dit was een met witte pauwenveren omzoomd scherm met het wapen van Gelre, het scherm uitkomend uit een rood kussen, met blauwe uiteinden, waaraan zilveren veren. En het heergewaad voor de 'Hoff tot Staverden' bestond uit een witte pauwenquast of -swans.

Vanaf 1400 (van daarvoor zijn geen beleningen bekend) vinden wij als leenmannen van het goed Van Staverdens, die volgens Van Rhemen als wapen voerden: geschuinbalkt van 4 stukken, goud en rood, het helmteken was een goud-rode vlucht.

Een Herman, zoon van Evert van Staverden, werd in 1465 beleend en in 1484, na zijn dood, zijn erfdochter Wobbe. Zij was toen getrouwd met Wolter van Koet (spreek uit Koot), uit een Veluws schoutengeslacht. Na zijn huwelijk werd hij ook wel Wolter van Staverden genoemd. Wobbe (zij was toen weduwe) en haar zoons Geurt en Egbert (de eerder genoemde, die met Grete Schrassert getrouwd was en van wien Wobbe, de moeder van Everard van Staverden, moet afstammen) en enige dochters van haar hebben Staverden tot 1521 bezeten. In dat jaar verkochten zij het aan hertog Karel: *'Op 11 november 1521 bevrijdt Karel, hertog van Gelre, een goed te Uddell uit de hoorigheid op grond van de voorwaarden, door Wobbe van Staverden, weduwe van Wolter van Staverden, en hare kinderen gemaakt bij den verkoop van den hof te Staverden aan den hertog.'*

Everard van Staverden (spreuk Deus verendus aut erras = Vreest God, opdat gij niets af moogt dwalen) trouwde met Margaretha van Westrhenen.

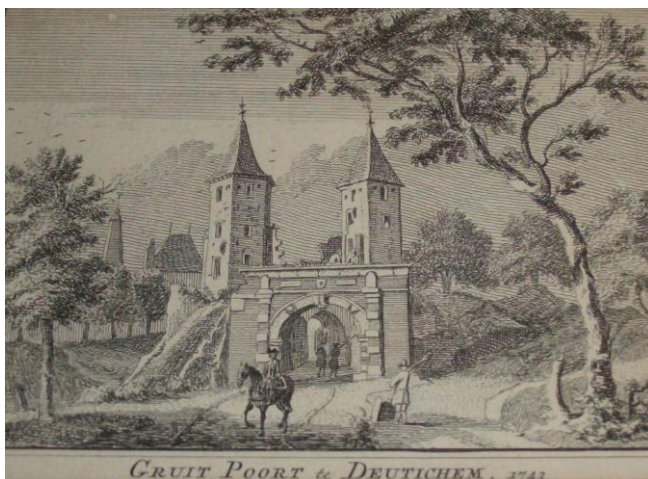

Willem Jacob van Staverden erft van zijn ouders de halve akker 't Hooge Stoor in Doesburg/Elderick (de andere helft is voor de heer van Keppel), de Stoorweide in Keppel, de Keekerisse Sleggen samen met de erfgenamen Van Zweten, een halve weide in Hoeybrock (Hooibroek) in het graafschap Berg, het landgoed Egginck in Gendringen/Oer, land voor de Gruitpoort in Doetinchem, het Holtencampken, de helft van een derde van de weide Ysselhorstien/IJsselhorst in Berg (in Bergse Broek bij de Grote Wetering), het halve pandschap op de erve Ter Gunne (Gaanderen), het halve hof De Huet in Doetinchem/Dichteren met allodiaal land.²⁸

²⁸ https://www.lwl.org/westfaelische-geschichte/portal/Internet/urkunden_datenbank/suche/regest_detail.php?dwudanpassen=J®est=70014

De Gruitpoort is vermoedelijk de poort linksboven.

De Berghorst

Rond 1665 koopt Willem Jacob van Staverden de Berghorst in Enter²⁹ met een paar bunder grond van Herman van Heerdt, de bewoner van havezate De Eversberg in Notter.³⁰ De Berghorst was toen een eenvoudige berderij met één vuurstede. In de loop der jaren verlegde Herman waarrechten van de erven Colhof en Oldenhove op de Berghorst. Voor zijn huwelijk had Willem Jacob een herenhuis laten bouwen op een stuk land 'de Koeweide', tussen het Exo en de Enter 'Windemeule', dat bij de Berghorst hoorde.³¹

Willem overleed op de Berghorst op 30 oktober 1689 en werd begraven in de kerk in Rijssen. Zijn vrouw Mechtelt overleefde haar man vele jaren; zij stierf op 29 september 1722 en werd in de kerk in Enter begraven, onder de kansel.

²⁹ Er is geen enkele afbeelding van De Berghorst overgeleverd.

<https://www.youtube.com/watch?v=rgjiUBadamw>

³⁰ In 1662 kocht een Robert van Heerdt Het Cattelaar, het tweede herenhuis naast De Berghorst in Enter van Henrick Boncamp.

³¹ <https://www.enterserfgoed.nl/wp-content/uploads/2019/06/De-geschiedenis-van-het-herenhuis-Berghorst-in-Enter-1.pdf>

De latere eigenaresse, freule Gerhardina Von Raet von Beugelskamp, bood op 30 juni 1818 op een openbare veiling het goed de Berghorst te koop aan.³²

Zicht op de Beugelskamp

Het gaat de familie op De Berghorst financieel bepaald niet voor de wind en de dochters hebben het dan ook moeilijk om geschikte, adellijke, partners te vinden. Maar met het vooruitzicht van de Beugelskamp trouwde Johanna Mechtild met baron Georg Stephan Cramer von Clausbruch. Gerhardina trouwde op 25 oktober 1710 met baron Alexander Wilhelm von Raet, zoon van Leonard van Raet en Elisabeth Catharina van Herten.³³ Alexander was officier in Franse dienst in het regiment Elzas.

De Raet

Na het overlijden van Lucas Albert Voet, in 1724, was er één erfgenaam, zijn nicht Gerhardina Margaretha Catharina (Lucretia) van Staverden, de vrouw van baron Alexander Wilhelm van Raet. Omdat de Beugelskamp een Overijssels leengoed was liet De Raet zich 'belenen' door de Leenkamer van Overijssel. Hij werd nu zo druk met het beheer van alle goederen dat hij zijn baan als commandant van Rietberg opzegde en zich definitief op de Berghorst vestigde bij zijn gezin. Hij moest nu ook de vergaderingen van de marke Denekamp bijwonen om de belangen van de Beugelskamp te behartigen.

Stiekem katholiek

Pas in 1709 kregen de inwoners van Enter een eigen kerk, maar de bouw en de bouw van de pastorie verliep uiterst traag. De eerste predikant, dominee Marcelli moest dan ook een paar jaar in de kost bij een boerenfamilie en preken in een boerenhuis.

De families Van Staverden en Voet (moeders kant) bleven in stilte rooms katholiek. In het openbaar werden doop en huwelijk kerkelijk bij de hervormde gemeente voltrokken, maar daarna in alle stilte overgedaan door een pastoor. Gerhardina van Raet- van Staverden werd door Marcelli gedoopt in de hervormde kerk. Van haar broer Joannes Casparys Henricus weten we dat hij werd vermeld in het geheime doopboek van de katholieke kerk te Rijssen.

Dat de familie katholiek bleef blijkt ook uit een brief van Margaretha Catharina Voet (moeder van Gerhardina) naar aanleiding van de dood van haar man: *'Naedemael het Godt Almachtigh beliefft heeft mijn welgeboren ehelieffster Wilh. Jacob von Staverden in sijn leven Heer van de Berckhorst naer dat maer negen daegen bedtlegerich is geweest, en met alle H. Sacramenten wel versien, uit dit dal der traenen in sijn ewich Rijk te rucken, sijnde den 30 octobr. met het aenbreecken van den dagh tot mijn en mijner kinderen groite droeffheit; Ick bin geresoluert het doode licham aenstaenden dinxdagh sijnde den 5*

³² <http://hethistorischportaal.nl/wp-content/uploads/ENTER-KORTE-VERHALEN-1.pdf> Zie voor nazaten van Gerardina van Staverden en Alexander de Raet <https://www.genealogieonline.nl/west-europese-adel/1228217.php>

³³ <http://www.enterserfgoed.nl/wp-content/uploads/2019/06/Berghorst-3.pdf>

novembr. In alle stilte tot Rijssen ter aerden te besteden, versoikende te bestellen bij Pater Prior 25 zielmissen vor die afgestorven siele, 1689'.

De moeder van Gerhardina Van Staverden, Mechteld Lucretia Voet, overleed in 1722. Zij is begraven 'aan den voet van den kansel' van de hervormde kerk te Enter.³⁴

De steen bij de Hoge Ends brugge

De steen bij de Hoge Ends brugge ligt op de grens van de marken Denekamp en Beuningen. Het proces-verbaal meldt in 1827 een "*verzakte steen in de rivier den Dinkel bij de Hoge Ends brugge*". Deze steen is gemarkeerd op een kaart getekend in 1738 in opdracht van Alexander baron van Raet, eigenaar van Beugelskamp, t.b.v. zijn proces tegen Anton Sloet van Singraven.³⁵

De Raet

De familie Van Raet was afkomstig uit de heerlijkheid Raet bij Mühlheim aan de Roer. Leden uit dit geslacht kwamen naar Gelderland waar zij o.a. burgemeesters van Zaltbommel zijn geweest.

Jan de Raet, heer van Raet bij Urdingen. Hij trouwde met Aleide de Meeckeren alias Batemborg.³⁶ Uit dit huwelijk:

³⁴ <https://hethistorischportaal.nl/wp-content/uploads/Enter-korte-verhalen-deel-2.pdf>

³⁵ <https://www.markegrenzen.nl/twente/TW-103/>

³⁶ <https://tng.neptis.be/getperson.php?personID=I4949&tree=Marquet>

Jean de Raet, heer van Laer. Hij trouwde met Catherine van Appeldoorn. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk:

Henri de Raet. Hij trouwde met Isabelle van Varick, Goossensdochter. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk:

Gerrit de Raet. Hij trouwde met Marie van Herwynen. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk:

Jean de Raet, heer van Laer. Hij trouwde in Den Bosch met Jeanne de Bever. Hij was afgevaardigde van Nijmegen naar de vergadering van de staten van Gelderland. Hij was baron van het Heilige Roomse Rijk, vanwege keizer Sigismund. Uit dit huwelijk: Henri (baron) de Raet. Hij trouwde met Agnes Vermaes. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk:

Jean de Raet, overleden in 1523 in Zaltbommel. Hij trouwde met Agnes van Heusden, Jansdochter. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk: Roelof de Raet, overleden in 1551 in Zaltbommel. Hij trouwde met Isabelle de Cock van Delwynen. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk:

Elias de Raet. Hij trouwde met Geraetken van Henxthem van Delft. Hij was burgemeester van Zaltbommel. Uit dit huwelijk:

Hendrik de Raet. Hij trouwde met Hildegond van Driel uit Dordrecht. Uit dit huwelijk: Jan de Raet. Hij trouwde met Johanna van Frayenburg. Uit dit huwelijk:

Theodor de Raet, overleden met Pasen 1626 en begraven in de kathedraal van Antwerpen. Hij trouwde op 12 juni 1661 met Magdalena van Scharenborg. Uit dit huwelijk:

Leonard de Raet, gedoopt op 30 juni 1621, overleden op 22 oktober 1685. Hij trouwde met Elisabeth Catharina van Hertem, geboren ca 1638, overleden op 26 augustus 1718. Leonard was drost en richter van de heerlijkheid Gendringen en Etten, als zodanig benoemd door Oswals, graaf van den Berg. Uit dit huwelijk:

Alexander Wilhelm de Raet, gedoopt op 25 augustus 1679 in Ulft, overleden op 2 november 1753. Hij trouwde met Gerhardina Margaretha Catharina van Staverden, gedoopt op 29 december 1676, overleden op 15 mei 1745. Alexander was luitenant in Franse dienst en werd op 10 maart 1712 eervol ontslagen. Hij nam deel aan de slag bij Malplaquet (11 september 1709 tijdens de Spaanse Successieoorlog) en was daarna commandant van Rittberg.

In 1734 stuurde ds. Weerman, predikant te Denekamp, aan de heer de Raet van den Beugelskamp een rekening wegens de jaarlijkse uitgang uit de Beugelskamp voor 6 spint rogge aan de pastorie, en wegens miskoren uit de erven Zeggerink en Oelerink.

Uit dit huwelijk:

Johan Casper Joseph de Raet werd gedoopt op 23 februari 1715. Hij trouwde (1) op 19 februari 1745 met Maria Helena Françoise/Francisca Josepha, baronesse Von Korff zu Suthausen, die al na drie jaar, in het kraambed van de tweede dochter, overleed. Op 28 november 1750 hertrouwde hij (2) in Bocholt met Juliana Wilhelmina van Bentinck tot Brecklenkamp, stiftsdame in het St. Clarastift in Bocholt, gedoopt op 16 januari 1717, overleden op 18 april 1761.

Hij was eerste page bij de graaf Van den Berg ('s Heerenberg), daarna kamerheer van de keurvorst van Keulen en overste luitenant van de infanterie (in Munsterse dienst). Hij schonk in mei 1770 een stuk grond aan de gemeente Denekamp om er een kerkschuur op te bouwen. Uit dit huwelijk:

Clemens Augustus Antonius Maria Nepomucenus de Raet, heer van Beugelskamp, gedoopt op 19 september 1751 in de huiskapel van Beugelskamp, overleden in 1804 in Kassel. Hij trouwde met Marie Anne Josephe van der Voort, gedoopt op 20 augustus 1752, overleden in 1805 in Kassel, dochter van Baron Jean Philippe de Raet van der Voort en Louise Isabelle van der Meeren.

Clemens was eerst vaandrig, vervolgens majoor in Munsterse dienst, daarna in Hollandschen dienst in het 3de regiment Oranje-Nassau in Namen, was in 1795 Overijsselsch Gecommitteerde ten landdag van Bentheim. Was daarna Nederlandsch overste en gezant te Cassel. Uit dit huwelijk:

1. Alexander Wilhelm de Raet, heer van Beugelskamp, gedoopt op 30 mei 1778, overleden op 8 oktober 1833. Hij trouwde op 11 februari 18-4 met Louise von Appell, gedoopt op 11 oktober 1782 in Kassel, overleden op 19 december 1859 in Detmold. Hij was inspecteur onder koning Jerome van Westphalen en daarna majoor in Nederlandse dienst. Hij verkocht Beugelskamp in 1819 aan Egbert Coster.

2. Fredericus Wilhelmus Ferdinandus Arnoldus Maria de Raet, gedoopt op 7 juni 1760, overleden op 30 september 1830 in Burg-Steinfurt. Peter was Wilhelm Ferdinand von Galen zu Dinklage (getrouwd met Maria Henrietta Fürstenberg zu Herdringen en met Maria Sophia Ludovica Agnes Alexandrina von Merveldt en meter was Maria Therese Anna Gertrude van Amelunxen, getrouwd met Frederik Willem Joseph Vrijheer heereman van Zuidtwyck, die toen op Beugelskamp verblijf hielden, waar ze vanwege de zevenjarige oorlog (1756-1763) naar toe waren gevlucht.

Fredericus trouwde met Maria Francisca Sophia von Hasselholdt-Stockheim von Rauschenburg. Fredericus was geschiedschrijver van de graafschap Bentheim.

Na de dood van Mechtelt Lucretia Voet, vrouw van Willem Jacob van Staverden, in 1722 dacht de oudste dochter dat ze nogal wat geld tegoed had. Het kwam tot een rechtszaak die tot in 1737 zou duren voor er door een schikking een eind aan zou komen. Alexander Wilhelm van Raet, man van Gerhardina, blijft in het bezit van de Berghorst en de havezathe Beugelskamp. Maar er rusten zware

schulden op de goederen. In 1743 werd er een testament opgemaakt waarin het echtpaar De Raet zijn bezittingen verdeelde onder de kinderen na hun overlijden.

In 1745 overlijdt Gerhardina, de echtgenote van baron Van Raet. Zij wordt begraven in de kerk van Bentlage (bij Rheine) waar haar oudste zoon canonicus regularis was. Baron Van Raet had in 1748 vast laten leggen dat hij zou gaan wonen waar het hem belieft met voldoende meubels en geld, et cetera. Zijn laatste jaren bracht hij door op de Beugelskamp in Denekamp. Op 27 november 1753 overleed hij daar en werd bijgezet in het graf van zijn vrouw in de kerk van Bentlage.

De Berghorst werd nog wel verhuurd met de grond die er bij hoorde, maar het verval was in gang gezet. Als huurders werden in belastingregisters genoemd Hendrik op de Berghorst en Jan op de Berghorst.

Johan Casper Joseph van Raet

Op 21 maart 1760 komt de zoon van Alexander, Johan Casper Joseph van Raet tot Beugelskamp en Zwakenborg, geboren op 23 februari 1715, in het bezit van Beugelskamp. Johan trouwde (1) met Helena Françoise, baronesse Von Korff zu Suthausen, die al na drie jaar, in het kraambed van de tweede dochter, overleed. Op 28 november 1750 hertrouwde hij (2) met Juliana Wilhelmina van Bentinck tot Brecklenkamp, geboren in 1717, stiftsdame in het St. Clarastift in Bocholt.

Kinderen van Alexander Willem de Raet en Gerhardina Margaretha Lucretia van Staverden

Vier van de kinderen van Alexander en Gerhardina behoorden tot de geestelijke stand, een dochter en drie zoons. Het was de tweede zoon, Johan Casper Joseph, geboren op 23 februari 1715, aan wie zijn vader zijn hele vermogen vermaakte, onder de voorwaarde dat zij zusters en broers een uitkering zouden krijgen.

Johan trouwde (1) met Helena Françoise, baronesse Von Korff zu Suthausen, die al na drie jaar, in het kraambed van de tweede dochter, overleed. Op 28 november 1750 hertrouwde hij (2) met Juliana Wilhelmina van Bentinck tot Brecklenkamp, stiftsdame in het St. Clarastift in Bocholt. Zij kregen zes kinderen. De jongste zoon, Frederik Wilhelm Ferdinand Arnold van Raet, is bekend geworden als geschiedschrijver van de graafschap Bentheim. Hij trouwde met Maria Sophia, baronesse von Hasselholt.

Frederik bekleedde posities als Hofraad bij de bisschoppen van Hildesheim en Paderborn en later bij de vorst-bisschop van Corvey. Midden van de jaren negentig riep zijn 80-jarige vader hem echter terug naar de Beugelskamp. Men schreef 1795: *'Groote massa's Fransche emigranten hadden Overijsel overstroomd en ook Beugelskamp en omstreken hadden veel van de bandelooze soldaten te lijden en zoo moest de oude kasteelheer, die vroeger als Munstersch majoor in den zevenjarigen oorlog dapper had meegevochten, het lijdelijk aanzien, dat zijne voorraadschuren door het krijgsvolk geplunderd, zijn vee geroofd en geslacht werd. De komst van zijn zoon maakte aan deze ongeregelheden een einde.'*

Op 15 mei 1770 schenkt Johan Casper Joseph aan de katholieke kerk in Denekamp een stuk *grond 'tussen mijne Smeede en Scholten Bakhuis'* (Brecklenkamp?) voor de bouw van een kerkschuur.

Op 23 oktober 1772 diende er voor het landgericht Ootmarsum een zaak van Johan Casper Joseph, als eigenaar van het Heurenhuisje³⁷ in Denekamp/Beuningen, tegen Hermen Alberink wegens inbreuk op zijn gronden.

Johan Casper sterft op 17 april 1795 en wordt, net als eerder in 1761 zijn vrouw, begraven in het klooster Frenswegen. Zijn zonen volgen hem op Beugelskamp op.

Clemens Augustus Antonius Maria Nepomucenus en Frederik Ferdinand van Raet

Clemens Augustus Antonius Maria Nepomucenus de Raet werd geboren op 19 september 1751 en gedoopt op 21 september in de huiskapel van Beugelskamp³⁸. Hij overleed in 1804 in Cassel. Hij trouwde met Marie Anne Josèphe Isabelle de Raet van der Voort, gedoopt op 20 augustus 1752 en overleden in 1805 in Cassel, dochter van baron Jean Philippe de Raet van der Voort en Louise Isabelle van der Meeren.

Hij was vaandrig en majoor in Munsterse dienst en daarna nam hij dienst in het 3e regiment Oranje-Nassau in Namen. In 1785 was hij gecommiteerde van Overijssel op de landdag in Bentheim. Ook was hij overste en gezant van de Bataafsche Republiek te Cassel.

Op 21 mei 1796 werd hij samen met zijn jongere broer, Frederik Ferdinand, getrouwd in februari 1800 in Coesfeld met Maria Francisca von Stockheim, beleend met Beugelskamp en het Slot.³⁹ Het adellijk goed Slot bij Hengeveld was op 6 november 1764 door hun vader, Johan Casper Joseph, gekocht van nazaten van Christoffel Johan Bresson. Bij dit goed hoorde de onderhorige erven Hofstede, Stegeman en de katerstede Snijders.

Uit dit huwelijk werd één zoon geboren, de laatste eigenaar van Beugelskamp uit dit geslacht, Alexander von Raet toe Beugelskamp

Alexander van Raet toe Beugelskamp

Alexander Wilhelm van Raet tot Beugelskamp, geboren op 30 mei 1778 in Groningen, overleden op 8 oktober 1833 in Vorden. Hij huwde Louisa von Appell, geboren op 11 oktober 1782 in Cassel en overleden op 19 december 1859 in Detmold. Alexander van Raet was onderinspecteur van de administratie van het leger van de koning in Doornik.⁴⁰

Gedurende de jaren 1810 tot 1819 werd Beugelskamp bewoond en geadministreerd door zijn latere zwager Carl von Appell, hij zelf woonde in Cassel. Met hem krijgt hij onenigheid over het beheer; hij schrappt meerdere hem in rekening gebrachte uitgaven als: te hoog berekende reizen, maakt aanmerking op niet hoog genoeg genoteerde opbrengsten van houtverkopen en op uitgaven voor ontvangst van gasten geboekt door de rentmeester, ongeacht „mijn wijn gebruikt” „in Februari 1810 mijne zeven Paerden hem aenvertrouwd, dezelve verkocht, maar nooit geen duit van dezelve gezien”.

³⁷ In de zeventiende/achttiende eeuw boerde een Ottinkhof/Otman/Ottink op Heurenhuis.

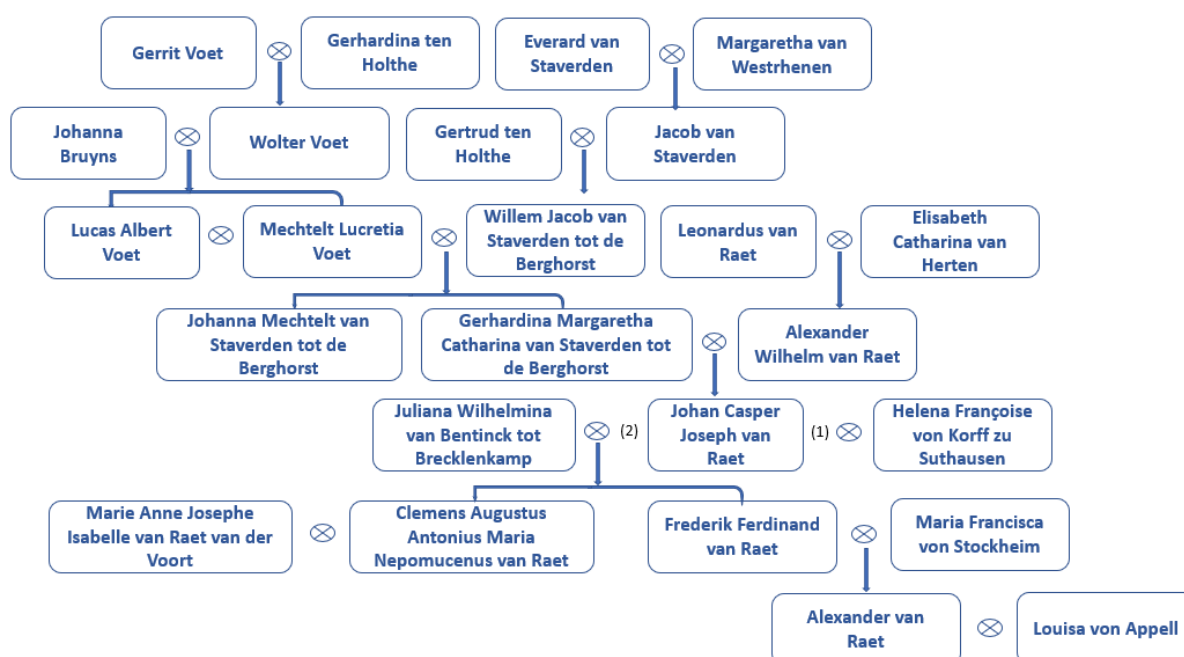
³⁸ Peter was Clemens August, keurvorst van Keulen en bisschop van Munster.

³⁹ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Inschrien1984.4.pdf>

⁴⁰ <https://www.skbl.nl/het-beeklustpark-te-almelo/>

In het kort: „de administratie is zo danig geweest, dat Bögelscamp daar door „desselvs crediet heeft verloren en in den grond is gegaan”.

Wie ook maar schuld had, zeker is het dat de financiële toestand van Alexander von Raet het noodzakelijk maakte dat de voorvaderlijke goederen werden verkocht. Al sinds 1806 waren verkocht het erve Oilerink, het Huis de oude Zombeecke, de Palthenmaete, de Palthengaarde en de Schopgaarden. Ten slotte volgde in 1819 de verkoop van Huis Beugelskamp en het daarbij behorende Scholtenerve, Herinckerve of Potterve alias Boerrichterserve en het goed 't Slot gelegen in 't gerichte van Kedingen, aan Egbert Coster te Almelo, nadat op 3 Maart 1819 het „Huis Beugelskamp met waschhuys en brandschuur” enz. voor den tijd van vijf jaren verhuurd was geworden aan zijn nieuwe rentmeester Johan Frederik Wubben. Deze bewoonde het Huis en kocht het bij acte van 20 november 1827 van Coster.

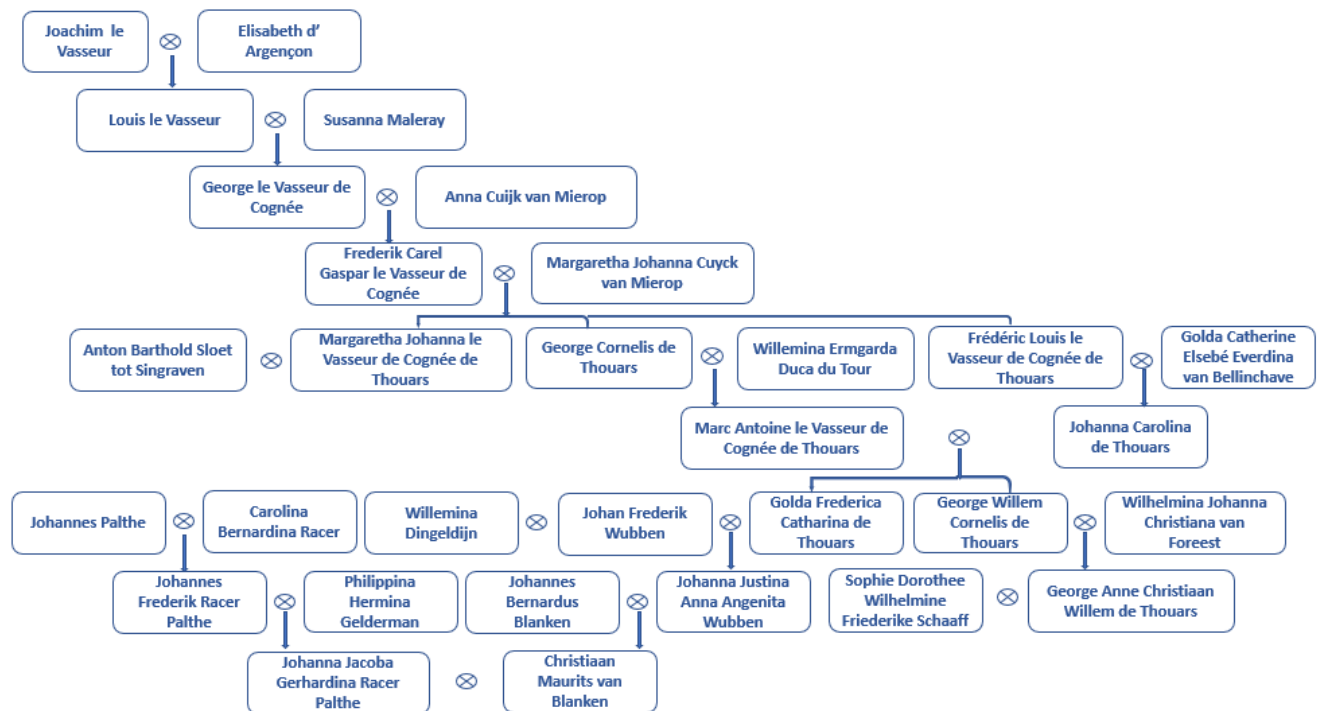
Bank in de kerk van Denekamp

De eigenaren van Beugelskamp hadden, net als die van de huizen Noord-Deurningen, Borgbeuningen, Singraven en Harseveld, een bank in de kerk van Denekamp. In 1796 werden deze banken door Franse troepen 'agter malkanderen afgebroocken en aen de alverteerende vlammen opgeoffert'.

In 1855 wordt het recht op de helft van de bank van Beugelskamp (zes plaatsen) verkocht voor 120 gulden.⁴¹

⁴¹ Kuile, G.J. ter (1911). *Geschiedkundige aantekeningen op de havezathen van Twenthe*. Almelo: W. Hilarius Wzn.

Wubben, Blanken en Laar

Johan Frederik Wubben, geboren op 12 juli 1776 in Den Haag en overleden op 27 januari 1848 in Denekamp, was een zoon van Christiaan Maurits Johannes Frederik Wubben en Anna Agneta Kalkhoven. Hij trouwde (1) op 20 maart 1804 in Denekamp met Golda Frederica Catharina Johanna de Thouars (geboren op 22 mei 1783 in Denekamp, overleden op 22 april 1805 in Denekamp), dochter van generaal-majoor Marc Antoine le Vasseur de Cognac de Thouars en Johanna Carolina de Thouars en (2) op 16 maart 1819 in Denekamp met Willemina Dingeldijn/Dingeldein (geboren op 1 januari 1793 in Losser/6 mei 1792 in Denekamp – overleden op 23 december 1862 in Denekamp), dochter van Johan Justus Dingeldijn (landbouwer) en Elisabeth Jansen.

De vader van Golda, Marc Antoine, was de eigenaar van Singraven, dat hij, met bijbehorende bezittingen, van zijn tante Johanna Margaretha de Thouars, vrouw van Anthony Barthold Sloet tot Singraven had gekregen.⁴²

In die tijd werd het oude huis Beugelskamp, dat in deerlijk vervallen staat was, gesloopt, de grachten gedempt en het rechterbouwhuis ingericht tot woonhuis.

In 1848 komt Beugelskamp aan de schoonzoon van Wubben, Johannes Bernardus Blanken, getrouwd met Johanna Justina Anna Angenita Wubben.

De volgende bewoner was hun zoon Christiaan Maurits van Blanken, geboren op 24 september 1851 in Denekamp. Christiaan trouwde (1) met Johanna Jacoba Gerhardina Racer Palthe, geboren in Weerselo op 4 maart 1854, overleden op 28 augustus 1909 in Denekamp, dochter van Johannes Frederik Racer Palthe⁴³ en Philippina Hermina Gelderman en (2) op 19 mei 1916 in Amsterdam met

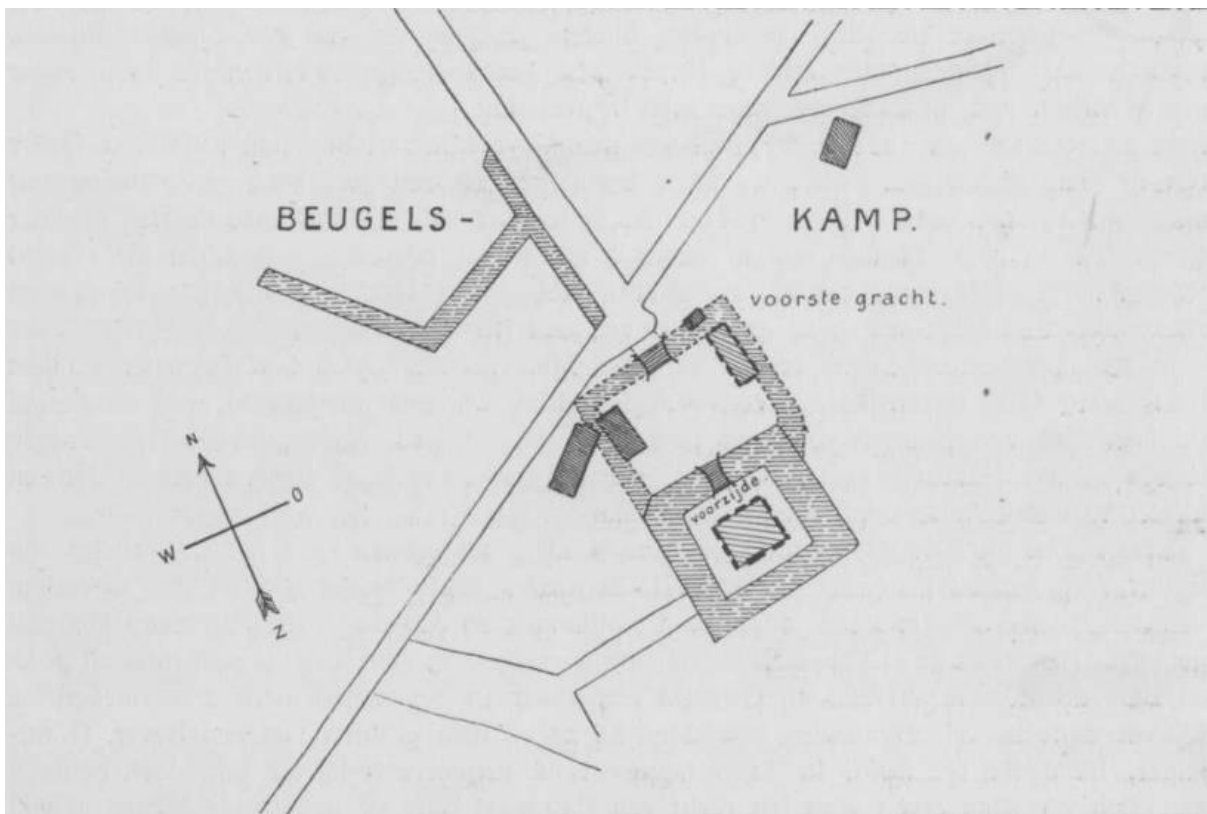
⁴² Zie ook het bijzondere levensverhaal van de neef van Golda, George Anne Christiaan Willem de Thouars

⁴³ Zoon van Johannes Palthe en Carolina Racer.

Catharina Reddingius, geboren op 12 juni 1863 in Ten Boer, dochter van dokter Tiddo Folmer Reddingius (ook zijn vader was dokter) en Jantje van der Tuuk (haar vader was predikant).

In 1924 verkocht Christiaan het restant van Beugelskamp aan Willem Frederik Jan Laan (1891 - overleden op 17 juli 1966 in Oldenzaal), de laatste particuliere eigenaar van het aangrenzende Singraven. Hij vernieuwde verschillende personeelswoningen en boerderijen, restaureerde de watermolens grondig en deed veel voor het behoud en de verfraaiing van het natuurschoon binnen zijn domein.

In 1956 bracht hij 'Singraven-Harseveld-Beugelskamp' onder in de Edwina van Heekstichting om het unieke goed onversnipperd voor Twente te doen behouden.⁴⁴

Reconstructie van Beugelskamp.⁴⁵

⁴⁴ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Twentse%20Post%2008.03.pdf>

⁴⁵ Kuile, ter (1911)). Geschiedkundige aantekeningen op de havezathen van Twente.